Mozaïek van kerkplekken

Door Margriet Gosker

Fundament

Onze kerk heeft behoefte aan een ambtsopvatting die breed gedragen wordt, en waarin roeping en zending centraal staan. Soms lijkt het alsof je voor het ambt zou kunnen leren en als je geslaagd bent voor je diploma, kun je predikant worden. Maar er is geen enkel diploma, dat iemand toegang geeft tot enig ambt in de kerk. Voor het ambt wordt je volgens onze kerkorde door Christus geroepen. Als het predikantschap een baan wordt, waar je voor afstudeert en die je dan gaat uitoefenen, omdat de klus geklaard moet worden, dan verbleekt niet alleen het ambt, maar dan mist de kerk het fundament waar ze op staat.

Woord en Sacrament bij elkaar houden

Niet iedereen is geschikt voor elk ambt. Natuurlijk zijn er voor elk ambt geschikte/bekwame mensen nodig. Vaardigheden en opleidingsniveau zijn belangrijk, maar het academisch gevormd zijn is niet altijd doorslaggevend. In de zienswijze van de grote kerktradities van voor en na de reformatie horen de bediening van Woord en Sacrament wezenlijk bij elkaar. Die moet je niet van elkaar loskoppelen. Praktisch betekent dit, dat ik ervoor pleit alleen mensen te ordineren tot de dienst van Woord en Sacrament.

Ordinatie

Dat brengt me op het springende punt: de ordinatie tot predikant. Diegene aan wie de dienst van Woord en Sacrament wordt opgedragen mag de ordinatie tot predikant niet onthouden worden. Dat is van meet af aan ook in de kerken van de reformatie zo geweest en dat moeten we zo zien te houden, ook uit oecumenisch oogpunt. Als mensen al het predikantswerk doen, maar geen sacramenten mogen bedienen, dan moet de kerk hen - in mijn optiek - ordineren. Mensen aan wie taken zijn toevertrouwd die inhoudelijk tot het predikantschap behoren, moet je niet dwingen tot een bevestiging tot ouderling of diaken, zoals thans het geval is. Zo wordt het onderscheid tussen de ambten vertroebeld en de eigen aard van de ambten verstoord. En zo wordt er geen recht gedaan aan mensen. Ik zie wel de mogelijkheid van differentiatie binnen het ambt van predikant, zoals we dat bij de beide andere ambten ook al zien.

kerk en theologie

Kerk en Theologie is het toonaangevende tijdschrift over theologie voor predikanten en theologen die vakmatig willen bijblijven. Inhoudelijk bestrijkt het blad het gehele theologische veld, van exegese en kerkgeschiedenis tot dogmatiek en homiletiek.

Jaar-abonnement: 1e jaar slechts € 50,75 i.p.v. € 68,-

Proef-abonnement: 2 nummers € 27,50

Elk kwartaal biedt Kerk en Theologie verschillende artikelen rondom de praktijk van de kerkelijke gemeente en verrijkingen van het dagelijks theologisch bestaan, aangevuld met een kroniek en boekbesprekingen.

Neem nu een (proef)abonnement op *Kerk en Theologie* of geef het aan iemand als origineel cadeau!

www.kokboekencentrum.nl/tijdschriften/kerk-en-theologie

KokBoekencentrum tijdschriften

Internationaal

Ik woon twee kilometer van de Duitse grens. In ons buurland zijn al geruime tijd gemeenteleden actief (eerst lectoren genaamd, daarna Predigt-helfer en sinds enkele jaren Prädikanten. De EKD Rheinland gaat heel ver in het ordineren van leken. Er zijn in het Rheinland honderden leken ehrenamtlich werkzaam, sinds 2005 worden ze geordineerd voor de dienst van Woord en Sacrament. Dit wordt door velen als een devaluatie van de ordinatie gezien. Ze moeten wel een tweejarige opleiding volgen en Fortbilding is vereist. De reden die daarvoor wordt genoemd is het grote Pfarrer-tekort. In de Vereinigte Evangelisch-Lutherische Kirche Deutschlands (VELKD) wordt de zending van Prädikant(inn)en soms als Beauftragung en door anderen als Ordination betiteld.

Een nieuw ambt?

Wat wordt er in een van kerkplekken precies bedoeld met de vraag of er draagvlak is om vanuit het éne ambt van Woord en Sacrament tot een andere meer contextuele 'ontvouwing' van het ambt te komen dan tot nu? Is het een voorstel tot differentiëring van het ambt van predikant? Of komt er een nieuw ambt? Het voorstel is om voor nieuwe kerkplekken minimaal één ambtsdrager te hebben, die bevoegd is Woord en Sacrament te bedienen. Dat hoeft dan geen academicus te zijn, maar scholing is wel vereist. Dat zou een mogelijkheid zijn, die ruimte biedt om ook in pioniersplekken regelmatig avondmaal te vieren zonder steeds een reguliere predikant te hoeven invliegen. De vraag is dus wat dan de (nieuwe) vereisten dienen te zijn voor een geldige ordinatie? Wat mij betreft is een ordinatie van een theoloog op hbo-niveau oké, maar iemand al direct ordineren na zes weekenden bijscholing en enige thuisstudie? Dat lijkt me ongewenst. Er zal verder over worden nagedacht moeten worden wat dan de minimale vereisten en criteria zijn voor een dergelijke sacramentsvergunning. En blijft het geheel dan onder supervisie van een regulier predikant? Ik zou eerder denken aan een regeling voor singuliere gaven.

Academisch gevormd predikantschap onder druk

Het is volstrekt duidelijk, dat niet alleen de academische vorming, maar ook het reguliere levenslange predikantschap nog meer onder druk komt te staan, als we deze weg verder bewandelen. Dat moet iedereen zich goed realiseren. Is dat erg? Ja, ik vind van wel. Willen we vandaag ook nog in de samenleving gehoord worden, dan zijn naast charismatische Alida Bosshardts vrijgestelde academici met een behoorlijke denkkracht onontbeerlijk. We hebben al hbo-theologen die als predikant functioneren. Ik zou willen dat de synode besloot hen het ambt van predikant te geven. De vraag die nu voorligt is, of je behalve aan reguliere predikanten en hbo-predikanten (zeg ik maar even) ook avondmaalsbevoegdheid kunt geven aan niet-theologen/pioniers/kerkstichters? Ik begrijp heel goed, dat een pioniersplaats dat graag wil, maar de bezwaren zijn groot. Dan zou je niet-theologen (pioniers/kerkstichters) moeten ordineren, anders koppel je los wat altijd in onze traditie heeft gegolden. Je stelt je daarmee buiten de wereldkerk en je krijgt oecumenische problemen. Maar het missionaire argument weegt voor mij ook zwaar, dus er moet wel een oplossing gevonden worden.

Ordinatie in soorten?

Is het wenselijk onderscheid te maken tussen de ordinatie van reguliere predikanten, hbo-predikanten voor het leven en mensen met een tijdelijke 'sacramentsvergunning' (Duits Beauftragung)? Dat lijkt mij wel, want dat dient de duidelijkheid. Mensen met een tijdelijke 'sacramentsvergunning' onder supervisie van een reguliere predikant zou ik niet als geordineerd willen beschouwen. Een hbo-predikant is wat mij betreft gewoon een predikant of zo je wilt een basispredikant. Wat betreft mensen met een eventuele tijdelijke 'sacramentsvergunning': die zou ik geen voorganger noemen. Dat is niet onderscheidend genoeg. Daar kun je voor kiezen, maar als je onderscheidend wilt zijn, kies dan voor evangelist, dat is meteen ook mooi missionair. Of houd het gewoon op pionier. Ik zou niet kiezen voor pastor, want een pastor in de RKK is meestal wel universitair opgeleid en niet geordineerd, dus dat zorgt dan weer voor verwarring.

Avondmaal. Wie bedient?

Mijn eerste gedachte is vreugde! Laten we dankbaar zijn dat er zoveel vraag is naar doop en avondmaal. Pioniers (niet-theologen) avondmaal laten bedienen onder de verantwoordelijkheid van een predikant? In alle tijdelijkheid, voor een beperkte periode en een afgebakend gebied? En als een pioniersplaats volwassen is toch zorgen voor een predikant? Uit het onderzoek blijkt dat pioniersplaatsen niet altijd op predikanten zitten te wachten en dat begrijp ik goed. Maar een eenmaal volwassen kerkplek heeft wel een geordineerde predikant nodig. Er zijn genoeg jonge predikanten die daartoe prima in staat zijn volgens mij, dus zet die vooroordelen maar opzij.

Doop, wie bedient?

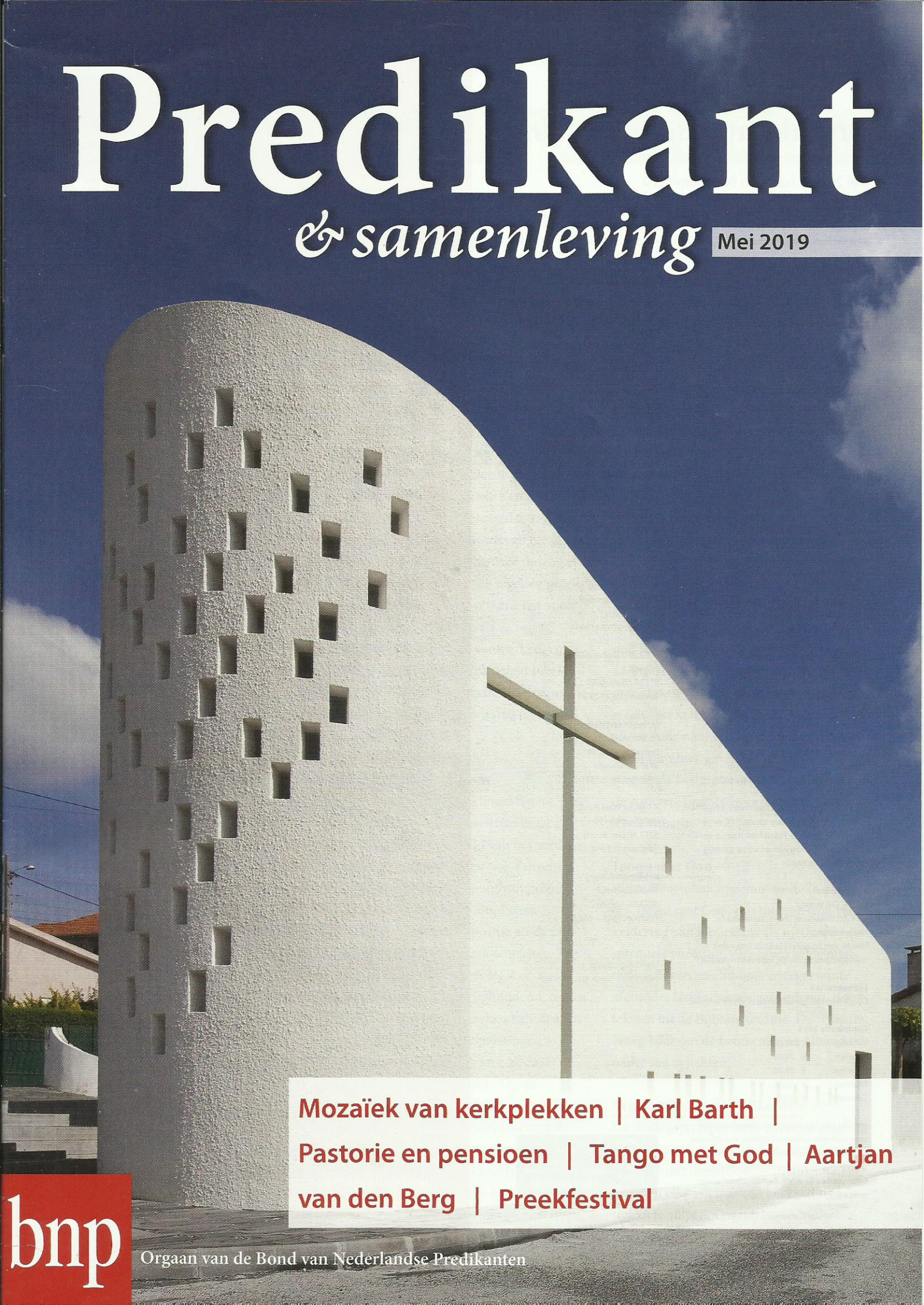
Voor de doop geldt hetzelfde, laten we blij zijn, dat er vraag naar de doop is. Bij de bediening van de doop is wel de toevoeging noodzakelijk, dat de doop in noodgevallen in de RKK door iedereen mag worden bediend, ongeacht of men geordineerd is of niet. Maar dat geldt alleen in een noodsituatie (doodsgevaar). Dus oecumenisch gezien ligt dat wat minder zwaar. Ook voor de doopbevoegdheid heb ik niet direct een oplossing. Zou het zinnig zou zijn de mogelijkheid te scheppen een tijdelijke doopbevoegdheid te verlenen aan een niet-theoloog (pionier) onder supervisie van een reguliere predikant, gedurende de periode dat de kerkplek nog niet volwassen is? Het schijnt hier en daar al te gebeuren! Maar dan onder de 'kronkelredenering' dat de pionier eerst tot ouderling moet worden bevestigd. Dit lijkt mij niet de juiste gang van zaken. ◆

De volledige tekst van deze bijdrage inclusief bronvermeldingen is te vinden onder http://www.margrietgosker.com/downloads/MargrietGoskerPublicatie0154.pdf

Predikant

& samenleving

Mei 2019

Mozaïek van kerkplekken | Karl Barth | Pastorie en pensioen | Tango met God | Aartjan van den Berg | Preekfestival

bnp

Orgaan van de Bond van Nederlandse Predikanten